

שצורת כינוסה, אופייה והדברים שנאמרו בה, תוכנו בדייקנות למרות שנראו כספונטאנים.
ומנה בגין חלה תמיד של איחוד או שיתוף עם שמואל תמיר, אמר אריק, "אם לא הייתי חושב שייחוד זה את הרעיון הזה גם מפי לא הייתי מכנס את מסיבת העיתונאים. מסיבת העיתונאים הייתה אמצעי להעמיד את צורת גח"ל ובגין בראשה בפני בעיה, שלהערכתו הציבור יקבל אותה באופן חיובי בהחלט. אריק רצה לזרוק לחלל הצעה שאיש מאלה שהיא הופנתה כלפיהם, לא יוכל לדחור תה בלי להסתכן במשיכת זעם הציבור האזרחי כלפיו. אבל למרות ששטען וחדר ומען כי לא ניהל כל מגעים פוליטיים בעת שבדש מדיים, היה ברור שאריק לא יצא למיתקפה בלי שיאכטח את אגפיו קודם לכן. הוא עשה זאת בשורה של מגעים שקיים עם יגאל הורוביץ מהרשימה הימנית וממלכתית ועם שמואל תמיר מהמרכז החופשי, דהם הודיע על כוונותיו מראש.

כאשר התברר אתריכך, שהורוביץ תמיר ניהלו מגעים מוקדמים עם שרון, נוצר הרושם כאילו הייתה זו תוכנית משותפת שלשולשתם. למעשה היה אריק היוזם והכוון המניע מהרגע הראשון. הוא רק רצה להבטיח שישניים אלה לא יחבלו במאמציו. כדי להבטיח את שיתוף הפעולה מצידם, הבטיח להם אריק כי אם תדחה גח"ל את תוכניתו להקמת מערך ימני וכל מאמציו בכיוון זה יכשלו, הוא יהיה נכון להצטרף למערך ימני קטן יותר שיורכב על בסיס המרכז החופשי והרשימה הממלכתית בלבד. תמיר, שלא רצה בליכוד מהרגע הראשון, הלך לקראת אריק רק משום שהיה משוכנע בכל ליבו שבגין והבריו ידחו את ההצעה על הסף. הוא קיווה כי שרון יצטרף או אלו, יעניק למרכז החופשי את הילת המצביא של צה"ל. אבל תמיר עשה שגיאה יסודית אחת: הוא חשף את כוונותיו עוד בטרם החל אריק להסתער. ביום שנודע כי אריק פורש מצה"ל, תקף תמיר את בגין בכנסת בצורה הקשה והפוגעת ביותר. מאחר שידע כי אריק עומד להודיע על פרישתו, היה ברור שהוא עושה כאן מאמץ מכוון להכשיל מראש כל אפשרות שבגין יסכים ללכת עימו בגוף פוליטי אחד. מרגע זה היה ברור לאריק שרון כי שמואל תמיר אינו יכול להיות עוד צד במהלכים שהוא מתכנן. הוא הוציא אותו ממערך "כוחותינו" העבירו למערך כוחות ה"אויב".

התקפה חזיתית ראשונה

תכן כי דווקא נסיון החבלה המוקדם של תמיר, הוא שסייע בסופו של דבר לאריק להגשים את תוכניתו. שכן מרגע זה התברר לאריק שהוא חייב לפעול לבד, ללא שותפים וללא חסות. מרגע בו התקף תמיר את בגין בכנסת, אמר אריק לאחרי מכן, "היה ברור לי שאני צריך ללכת לבד, מבלי לתאם את המהלכים שלי עם אף אחד. לפעמים, בשלבים יותר מאוחרים של המשא ומתן, לא הייתה לי ברירה, הייתי מוכרח לתאם, כש תוכנתי ללכת לעשות משהו, הייתי נאלץ להודיע זאת לגורמים שונים, כדי שלא יעשו איהו צעד קיצוני מתוך אידיעה ויחבלו במהלכים שלי."

אבל בשלב ההסתערות החליט אריק לנתק מגע ולפעול בעצמו. תמיר, שידע על מסיבת העיתונאים המתוכננת, ניסה לדבר עם אריק לפני המסיבה, לתדרך אותו ולהצוותו. אבל אריק סירב לקבל עצות. "היה ברור לי שאני לא רוצה להיות תחת כנפיו של אף אחד."

אריק ידע שגורלו תלוי בהתקפה החזיתית הראשונה שהוא עורך: אותה מסיבת העיתונאים שכינס בבית סוקולוב. הוא ידע שהתנגדות על הופעתו הראשונה הם שיקבעו לשבט או לחסד את גורלו הפוליטי.

כאשר הגעתי למסקנה לצאת אל הציבור עם הרעיון על הקמת מערך מול מערך, אמרתי לעצמי שזה רעיון שקשה מאוד לדחות אותו. אם אני בא לציבור ומסביר את החשיבות והתועלת שבהקמת מערך זה, יהיה קשה מאוד לכל הגופים הנוגעים לענין שלא לקבל זאת. הרעיון הוא הגיוני ופשוט. על ידי העלאת הרעיון במסיבת העיתונאים מצאתי אפשרות להביא את גח"ל ושאר המפלגות שיקבלו אותו. זה היה נסיון ליצור לחץ ציבורי באמצע עת רעיון — שלפי דעתי, חלק גדול מהציבור רצה בו באותו רגע."

אבל אריק ידע שקיימת סכנה שהעיתונות לא תביא את דבריו בצורה שהוא יציג אותם. הוא חשש מאפשרות שילעגו לו ויאמרו: "מה הוא בא לבלבל את המוח עם רעיונות אבסורדיים?"

ברגע מסויים הוא תוכנן להעלות את תוכניתו ורעיונותיו על הכתב, לחקק אותם לעיתונאים שיבואו למסיבה. אבל שיקולו שני אמר לעצמו: זה יראה אולי יומרני מדי. העיתונאים האלה עוד מסוגלים לומר: מה הוא חושב לו האריק הנה, שאנחנו כבר לא מסוגלים להבין את מה שהוא אומר, שהוא מחלק לנו תדריכים בכתב?

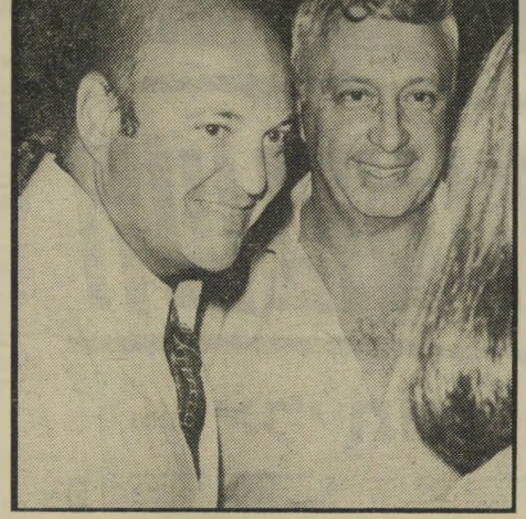
האיסטרטגיה של הגישה הישירה

בטיים אלה רק ממחשים עד לאיזו דרגה של פירוט התיכנון במהלכו התעמק אריק. כשהכל נגמר, והסתבר כי מסיבת העיתונאים שערך עוררה בדיק את ההדים להם ציפה, התוודעה, "חשתי שהופעתו תיראה ראוותנית מדי ושישאר מתנה רק הטעם של אדם שלא הצליח לכוון לעצמו אחרי שחרורו מהצבא חולצה אזרחית בצבעות מת" איט. זה היה אחד ההימורים הכי גדולים שלי. הסכנה נשקפה לי מכל הצדדים: מהעיתונות, מהציבור וההגופים הפוליטיים."

אבל כמו בכל ההימורים הקודמים בחייו, שהיו מבוי

ססים על תיכנון + העזה, הצליח אריק גם הפעם. אחרי מסיבת העיתונאים פנה אריק אל המפלגה הליברלית, בתאריך שנקב לעצמו מראש, כדי להיפגש עם ראשיה ולהציג בפניהם את עמדותיו. ראשי גח"ל נמנעו עד אז מתגובה רשמית על הצעותיו של אריק. הם הודיעו שמתנינו עד לפגישות עימו לפני שיגיבו. ניכר היה שהם מרגישים כי אריק דחק אותם אל פינת הזירה. הם היו מסייגים ובלתי נלהבים. איש ממנהיגי גח"ל לא האמין בשלב זה, שאכן ניתן להקים גוש פרי ליטי מאוחד שיכלול בתוכו את בגין ואת תמיר. אבל אף אחד לא העז לומר זאת בפנה מלא. רצו שאריק יווכח בעצמו שהדבר בלתי ניתן לביצוע.

ואז, כאשר נראה היה לאריק כי הכו פועה לפי התוכנית וכי ארת המזד מאירה לו פנים,

אריק עם סם זקם

יועץ משולם ריקלים

התחוללה תקנה נוספת, ושוב מכוון בדי צפוי. הפעם היה זה עזר וויצמן שכימעט וי מירפך את כל המפע של אריק.

אריק שמר קשר קבוע עם עזר. עידכן אותו לגבי מהלכיו הצפויים. והנה, רק יצא אריק לפגישתו הראשונה עם הליברלים, ועוד לפני שנפגש עם מנהיג הרוח. יצא עזר וויצמן כשהצורה לעתונות לפיה החליטו הוא ואריק לא ללכת ברשימת מועמדי גח"ל לבחירות אם לא יוקם המערך של כל מפלגות הימין. הצהירה זו של עזר הייתה מנוגדת לכל תוכניתו של אריק. שכן היא היוותה איום ברור ומפורש, דבר שאריק ידע שאסור לעשותו.

מדוע עשה זאת עזר? קרוב לוודאי, שיצר הספוטנות שלו הוא שהכשיל אותו. מצד שני היה עזר מתוסכל, נוכח החשש שהנה עומד אריק להצליח במקום בו הוא נכשל במשך שלוש שנים רצופות. באופן בלתי מודע הוא נדחף לעשות מעשים שהיה בהם כדי להכשיל את אריק ויוותחו. אריק הבין שהצרתו של וויצמן כמעט פוצצה את כל היוזמה שלו. "אם ראשי גח"ל היו פונים אלי באותו יום, התוודה אריק לאחר מכן באוזניהם, "היו מנסים להתמקק איתי באותו יום עצמו — הייתי מותר או על חצי מהתנאים שלי". אבל איש לא פנה אליו. אריק הסביר לליב רליים כי מה שהצתה עזר, על דעת עצמו הצהיר. אחר כך מיהר להודות את הגישה של מנחם בגין ביומיים, מתוך הנחה שביומיים ירגעו הרוחות והצרתו של עזר

תישכח. גם עם עזר ניתק מגע בשלב זה. כעבור יומיים נערכה פגישתו של אריק שרון עם מנחם בגין. מלבד בגין נוכחו בפגישה גם חיים לנדאו, איתן ליבני ובנימין הלוי. בגין כבר היה מודע לבעיה וחשש כי עומדים להכניס אותו לתוך מלכודת. אריק הציג בפניו את רעיון המערך הימני והסביר לו מדוע הוא רואה חשיבות בהקמתו.

תשובתו של בגין הפתיעה את אריק. בגין לא פסל את הרעיון על הסף. הוא אף התחייב בפניו לקבל את דעת הרוב במפלגתו. אולם, טען בגין, לא ייתכן שה הצעה תבוא בפני המפלגה על ידי איש מבחוח. לא ייתכן שאיש מבחוח, שאינו שייך אף לאחד מפלגי גח"ל, יכתוב לגח"ל מה לעשות.

אריק לא היה מוכן בשלב זה להצטרף לגח"ל. מבלי שיוברר לו אם יש בכלל סיכוי שיוותחו התקבל. לבסוף נקבע כי יופיע בפני הנהלת גח"ל, להסביר את עמדתו, מבלי שיהיה חבר בתנועת החרות או במפלגה הליברלית. כשיצא אריק משיחתו עם בגין הוא אמר לעצמו: זאת לא הייתה שיחה קלה. הוא הרגיש שהשיחה התקיימה והסתיימה בהרגשה של אי-אמון מצד בגין. בו במקום ערך אריק הערכת-מצב מחודשת, ובמהירות הבזק, בצורה האופיינית לו החליט לשנות את תוכניתו.

אם במלחמות היה נוקט באיסטרטגיה של הגישה העקיפה, הנה הפעם החליט לנקוט ב"איסטרטגיה של הגישה הישירה: לפנות ישיר לבגין.

מוצא של כבוד

פגישה ביניהם נקבעה ליום שני, שישה ימים אחרי שאריק יצא אל הציבור עם רעיון המערך הנגדי. הם נפגשו לארוחת-צהרים במנוון הכנסת, שוחחו פנים אל פנים. אריק, בקסם האישי שלו ובכנותו, הצליח לרכוש מחדש את אמונו של בגין. היחסים ביניהם התרככו. מועד הופעתו של אריק בפני הנהלת גח"ל נקבע ליום חמישי.

בין יום שני ליום חמישי ניהלה צמרת גח"ל דיונים חשאיים על יוזמתו של אריק. בניגוד למקובל לא דלף שמץ מדיונים אלה החוצה. בימים אלה עבד אריק בחווה הפרטית שלו. מספר פעמים התקשרו אליו עסקני הליברלים טלפונים. הם לא גילו לו מה הולך בדיונים, אבל יעצו לו לא לשים לב למה שכותבים בעתונות. הם חששו שהוא יעשה איהו צעד קיצוני פזיז בעקבות פירסומים בלתי מוסמכים בעתונות.

אריק היה צריך להעריך את משמעות הי שתיקה והמלפונים אליו. הוא הגיע למסקנה, על פמך הרגשה כבדה, שהנטיה כנה גח"ל היא להיענות כחיוב להצעתו. וכשזה היה ברור לו הוא נקט צעד מפתיע. הוא הגיע לתליאביב ביום חמישי בבוקר, נפגש עם בגין והודיע לו כי אחרי ששקל את העניין מחדש, נראה לו כי כגון צורק, וכי יהיה עליו להופיע בפני הנהלת גח"ל רק אחרי שיוודע על הצטרפותו כחבר להפטיבת הליברלים כגח"ל."

הפגישה עם בגין הייתה בשעת שלוש אחרי-צהריים. כעבור חצי שעה כבר נפגש אריק עם צמרת הליברלים והודיע להם על החלטתו להצטרף למפלגה הליברלית. ספק אם משהו, מלבד אריק עצמו, ניתח את המהלך הפוליטי המבריק הזה.

אריק יישם בו תורה צבאית פשוטה: לא לכתר את האויב מבלי לאפשר לו דרך נסיגה. אויב נצור שאין לו דרך להימלט, נדחם על נפשו ויוצא להתקפת-יגור. תמיר צריך להשאיר מוצא שר כבוד.

מוצא הכבוד של אריק היה בכך שהוא קיבל כביכול את דעתו של בגין שעליו להצטרף למפלגה הליברלית קודם שיציע את הצעת הליכוד בפני הנהלת גח"ל. לכך אורה נכונה אריק כניעה ללא תנאי לבגין. אבל הוא עשה זאת רק אחרי שהיה משוכנע כי הנטיה בגח"ל היא להיענות כחיוב ליוזמתו. ואומנם, כשהופיע בפני הנהלת גח"ל, הוא קנה את לב הרוב וכמיוחד את ליבו של בגין.

הסנק האנושי

מכסים מחיכם זה חזר אריק שרון בפעם נוספת במהלך מלחמת ששת-השבועות שלו, בה הופיע כטנק אנושי בדורה קדימה ללא מצערים ודורס את כל מי שעומד בדרכו כשואו יורק סביבו להבות חורכות. היה זה אחרי שנראה היה כי רעיון הליכוד של אריק עלה על שירותו. התפוצץ ואין לו תקומה. הפיצוץ אירע אחרי מספר שבועות של דיונים מינעיים. כשאף אחד מהצדדים — להוציא את אנשי הרשימה הממלכתית שהיו מצטרפים לכל מה שהיה מוצע להם — אינו להוט ללכת לליכוד. שלב ההתמקחות האידיאולוגית עבר, והגישה שעת התכלית. כאשר הסתבר כי שמואל תמיר דורש למפלגתו שלושה מנדטים בטוחים בשלוש